

Richtlijnen voor toekenning van ISBN-nummers aan e-boeken en 'apps'

ISBN is een identificatienummer van monografische publicaties (boeken) en aanverwante producten die beschikbaar zijn voor het publiek. Een ISBN mag niet worden gebruikt om bestanden die worden uitgewisseld tussen uitgevers en zettters van e-book conversiediensten te identificeren, en mag ook niet worden gebruikt om abstracte entiteiten zoals tekstuele werken (inhoud) te identificeren.

Een publicatie moet voorzien worden van een ISBN-nummer als iemand in de keten een voordeel heeft bij een unieke identiteit van het product.

Eindgebruikers moeten twee zaken kunnen afleiden als ze een e-boek aankopen:

- a) weten of het e-boek dat ze kopen zal werken op hun e-boekreader / e-boekdevice en / of via de door hen gebruikte software
- b) welke functionaliteiten voorhanden zijn / wat ze ermee zullen kunnen doen (bijvoorbeeld kopiëren, printen, uit te lenen, etc.). Deze functionaliteiten worden normaal gesproken gedefinieerd door een combinatie van bestandsformaat en Digital Rights Management-software.

Afzonderlijke ISBN's vereenvoudigen evenwel het beheer, de verspreiding en de ontdekking van deze informatie evenals de levering van de juiste versie van een e-book. Afzonderlijke ISBN's vergemakkelijken ook de opsomming van diverse e-boekversies in de handel, verkoop en gebruik rapportage en e-commerce transacties, met name waar meerdere formaten worden verkocht via hetzelfde kanaal.

FAQ's voor uitgevers e.d.

1. Als ik e-boeken in twee of meer verschillende bestandsformaten (bv. epub, PDF, e.d.) uitgeef, moet ik dan afzonderlijke ISBN's toekennen?

Ja, elk verschillend formaat waarin een elektronische publicatie gepubliceerd wordt en waarin ze ook beschikbaar is, moet een afzonderlijk ISBN krijgen.

2. Moeten verschillende e-boekversies die hetzelfde bestandsformaat (bv. epub) gebruiken, een verschillend ISBN krijgen?

Als de verschillende versies dezelfde DRM-software (bv. Adobe ACS4) gebruiken met nagenoeg dezelfde settings en als ze onderling uitwisselbaar zijn op verschillende toestellen of met verschillende software, dan volstaat hetzelfde ISBN voor de verschillende versies.

Maar, als dezelfde DRM-software gebruikt wordt op de twee versies, maar met een significant verschil in de settings (bv. de ene staat toe om te printen, terwijl dat niet kan in de andere versie), dan moet elke versie zijn eigen ISBN krijgen.

Als DRM wordt gebruikt die een versie aan een specifiek toestel, platform of software koppelt, dan moet elke versie een nieuw ISBN krijgen.

3. Wat bepaalt dat het over verschillende e-boekversies gaat en dus dat er verschillende ISBN's nodig zijn als het e-boek toch dezelfde inhoud bevat?

Het onderscheid wordt gemaakt op basis van de software of het toestel dat nodig is om het e-boek te lezen en de gebruikersfunctionaliteiten die het e-boek aanbiedt. Vaak is dit een combinatie van bestandsformaat en DRM-software.

4. Is er een standaardwijze waarop verschillende productvormen en DRM-features beschreven worden?

Onix for Books is de internationale standaard voor de weergave en de uitwisseling van boekinformatie in elektronische vorm. De laatste versie (3.0) heeft de behandeling van digitale publicaties verbeterd en biedt structuren aan om de productvormdetails en de gebruikersbeperkingen van DRM te beschrijven.

Meer informatie over Onix vindt u op www.boekenvak.be of kan u verkrijgen via boekenbank@boek.be.

Boekenbank is samen met Centraal Boekhuis voorzitter van de Onix-werkgroep Vlaanderen-Nederland. Over de werkgroep kan u meer informatie vinden op

<https://portal5.boekhuis.nl/xmlpages/page/onix>

EDItEUR is de internationale organisatie die de Onix-standaard vorm geeft. Meer info vindt u op www.editeur.org.

5. Als ik een enkele masterfile aanlever aan een conversieservice en ik controleer de verschillende combinaties van het bestandsformaat en DRM (aangeleverd door die service aan retailers) niet, moet ik dan een ISBN toekennen aan de masterfile?

Nee, tenzij de masterfile ook aan het publiek ter beschikking wordt gesteld (in ongewijzigd bestandsformaat en zonder DRM). Je moet afzonderlijke ISBN's toekennen aan elke versie die wordt gegenereerd door een conversieservice. Als het eigen systeem een soort 'ISBN-code' nodig heeft om de masterfile te kunnen identificeren, dan moet dit nummer als een intern nummer worden bewaard en moet erover gewaakt worden dat het nummer op geen enkele manier verspreid wordt om verwarring over de gecommmercialiseerde versies te vermijden.

6. Als mijn e-boeken door slechts één retailer in exclusiviteit worden verkocht in een formaat dat enkel op zijn website kan gekocht worden (bv. Amazon Kindle, Apple i-bookstore) en de retailer vereist geen ISBN, moet er dan een ISBN toegekend worden aan die versies?

Het is niet noodzakelijk om een ISBN toe te kennen, tenzij het zinvol is voor uw eigen gebruik, of indien u het e-boek wenst te laten opnemen in een databank van een derde partij die informatie verspreid over de beschikbaarheid van e-boeken.

7. Ik biedt een e-boek conversieservice aan uitgevers aan, maar zij voorzien zelf geen verschillende ISBN's voor de versies die ik genereer. Wat is mijn rol als conversieservice?

Als een uitgever geen ISBN's doorgeeft aan derde partijen voor dit doel, dan kunnen deze tussenpersonen zelf ISBN's aanvragen en toekennen. ISBN-kantoren zullen om die reden ook ISBN-prefixen toekennen aan deze 'derde partijen'. In dit geval moeten de ISBN's en

bijbehorende metadata wel teruggekoppeld worden naar de oorspronkelijke uitgever en naar het nationale ISBN-kantoor en anderen bibliografische agentschappen.

Let wel: de toekenning van een ISBN heeft geen implicaties voor het eigendomsrecht.

8. E-boekreaders – en andere toestellen bieden verschillende functionaliteiten aan als lettertypegrootte, tekst omzetten naar spraak, bladwijzermarkering, kleur, etc. Hoewel de inhoud, het bestandsformaat en de DRM hetzelfde zijn, varieert de gebruikerservaring toch naar gelang het gebruikte toestel. Hoe beïnvloedt dat de toekenning van een ISBN?

Helemaal niet! Als de inhoud, het bestandsformaat, de DRM en settings dezelfde zijn, dan hoeft er geen nieuw ISBN toegekend te worden aan een ander ‘voorkomen’ van het e-boek.

Let wel: de bepaling van mono- of kleurenafbeeldingen in afzonderlijke e-publicaties met specifieke bestemming voor mono- of kleurapparaten, zorgen wel degelijk voor een gewijzigde inhoud, en vereisen dus een verschillend ISBN. Als er echter alleen kleurenafbeeldingen voorzien zijn, maar een bepaald toestel geeft deze weer in grijswaarden, dan is dat uitsluitend te wijten aan het toestel en moet er dus geen afzonderlijk ISBN voorzien worden.

9. Moet een ‘gecorrigeerd’ e-boek dat audio, video of andere extra inhoud bevat een ander ISBN krijgen dan het oorspronkelijk e-boek.

Ja. Als er extra inhoud is toegevoegd aan een e-boek en het wordt zo opnieuw uitgegeven, dan moet deze nieuwe versie uiteraard een nieuw ISBN krijgen.

10. Kan een e-boek app. (bijv. applicaties voor de iPhone, Android, enz.) een ISBN krijgen?

Ja, op voorwaarde dat er een aanzienlijke tekstuele inhoud is. Een e-boekapp is de combinatie van tekstuele en andere inhoud en software. Als het software-element verschillend is (bijvoorbeeld gericht op verschillende besturingssystemen), dan moet elke versie een afzonderlijk ISBN krijgen. Als de app. Alleen ter beschikking wordt gesteld via één enkele bron, dan is het ISBN-nummer echter niet vereist.

11. Ik publiceer twee versies van een e-boek, één zonder en één met ‘sociale’ DRM, die geen enkele beperking oplegt aan de gebruiker (bv. watermerken). Moet ik twee afzonderlijke ISBN’s toekennen?

Nee, als de sociale DRM geen beperkingen afdwingt of in belangrijke mate de gebruikerservaring wijzigt, dan hoeft er geen afzonderlijk ISBN toegekend te worden.

12. Hoe kunnen alle verschillende versies van een e-boek gekoppeld worden?

ISTC (International Standard Text Code) is een nieuwe ISO-standaard, die de onderliggende tekstuele inhoud van het boek identificeert en op die manier alle digitale en fysieke uitingen van hetzelfde ‘WERK’ met elkaar koppelt. De toewijzing van een ISTC vereenvoudigt de koppeling van alle versies, en door de toevoeging van een filterelement zoals productvorm, kan het ook worden gebruikt om alle e-boekversies te linken. Sommige systemen maken al gebruik van een interne werk-id, maar dit interne nummer of deze interne code kan niet worden gebruikt in de commerciële waardeketen van het boekenvak.

Merk op dat de invoering van ISTC's ook de "erfenis" van metadata van het werkniveau naar manifestatieniveau vereenvoudigt.

Boekenbank bouwt momenteel een ISTC-kantoor voor Vlaanderen en Nederland uit. Wie meer informatie hierover wenst, kan terecht op boekenbank@boek.be.

13. Hoe identificeer ik individuele hoofdstukken of andere delen van een boek die ik afzonderlijk ter beschikking wens te stellen?

Als u hoofdstukken of andere delen van een boek afzonderlijk beschikbaar stelt via de normale verkoopsketen en u wenst deze onderdelen ook opgenomen te zien in informatiedatabanken, dan moet u deze onderdelen als individuele publicaties behandelen en er een ISBN aan toewijzen. Zijn ze uitsluitend beschikbaar via een enkele bron, zoals de website van de uitgever, dan volstaat een eigen interne identifier.